

Toneelreceptie door leerlingen

1 maart 1983

Auteur: Walter Van Looveren

Volume: 13

Nummer: 2

Pagina's: 57-59

Documenten

- [vonk_jrg13_025.pdf](#)

toneelreceptie door leerlingen tijdens de reeks voorstellingen die de groep interaktief eind 82 in vlaanderen en nederland bracht van haar theater productie de stilte ervoor werd ook enkele keren voor een publiek van leerlingen uit het hoger middelbaar onderwijs gespeeld ik wil graag een paar indrukken kwijt over de ervaring van de mensen van interaktief met deze voorstellingen maar eerst even de stilte ervoor voorstellen de stilte ervoor kon je een schoolvoorbeeld heten van een voorstelling die het zogenaamde experimenteel theater voor een definitie van deze term verwijst ik al gniffelend naar de vakliteratuur terzake toegankelijk maakt voor een relatief weinig ervaren publiek de fragmentstructuur en het gebruik van wel vijf verschillende talen vlaams nederlands engels italiaans hebreuws zorgden ervoor dat je als toeschouwer de zaak niet kon ophangen aan een waarover ging het verhaaltje de acteurs richtten zich veeleer op de steeds wisselende situatie 1 dan op psychologische karaktertrekken van hun eigen of andere personages decor en attributen waren zelden illustratiemateriaal bij wat deze of gene acteur wilde doen of zeggen maar kregen op verschillende ogenblikken in de productie ook verschillende functies en betekenissen kortom een aantal illusies die zo eigen lijken te zijn aan theater werden overboord gegooid de illusie van de aanwezigheid van een dramatisch verhaal met ontkenning de illusie van het personage waar je als toeschouwer je sympathie of antipathie naartoe kan sturen de illusie dat al wat je ziet een vaststaande symbolische functie moet krijgen al deze illusies worden vervangen door een hier en nu situatie deze acteurs wendden niet voor iets anders uit te beelden dan hun aanwezigheid op het toneel als radertje in een of andere machtsituatie en dus wordt het ook als toeschouwer moeilijker dan bij pakweg een traditionele theatervoorstelling rond eenzelfde machtsproblematiek om niet bij jezelf te rade te gaan met wat zit ik hier en nu te doen de indrukken die ik dan eigenlijk kwijt wilde gaan over de confrontatie van zulk een publiek van leerlingen met deze hier en nu situatie in de theaterzaal de sterkste indruk die een leerlingenpubliek naliet is dat het door zijn groepsreactie uiterst voelbaar maakt hoe machtig je als publiek kan zijn bij een van de voor 57 stellingen was de sfeer zo dat het publiek door zijn houding de acteurs bijna openlijk uitdaagde met luid geroezemoes tot een kwartier in de voorstelling en daarna nog flink wat gegiechel en stoere opmerkingen werd deze houding er een van overtuig ons maar

even wat je ervan kan maken maar het zal niet goedschiks gebeuren bij een andere voorstelling twee dagen later had het publiek een totaal omgekeerde beginhouding en bleef zich heel de tijd erg open opstellen het effect op de acteurs was zichtbaar in het ene geval voelden zij zich als ontwapend en machteloos in het andere gesterkt door de kracht van het publiek in beide gevallen namen de leerlingen een duidelijk standpunt in en droegen in niet geringe mate bij tot het groeien van de voorstelling persoonlijk vind ik het geen toeval dat deze twee voorbeelden ontstonden in konfrontatie met een leerlingenpubliek deze duidelijkheid in het bepalen van een beginhouding als groep of als individuele toeschouwer die toch mee de voortdurend onderschatte kracht van het publiek uitmaakt wil namelijk nogal eens vervagen of zelfs verdwijnen bij een meer ervaren publiek anderzijds en dat is dan een tweede indruk zijn er ook een aantal reacties die er eerder op wijzen dat het publiek op zoek gaat naar het terug herstellen van de illusies van het theater en ook dit lijkt sterker het geval bij leerlingen dan bij meer getrainde toeschouwers er is bijvoorbeeld sterk de neiging om toch sympathie of antipathie voor bepaalde personages te uiten en daarvoor moet men eerst doen alsof er inderdaad fiktieve personages op het toneel staan want de acteurs zorgen daar zelf niet voor door lachsalvo's applaus of verbale aanmoediging of de na de voorstelling dikwijls uitgesproken onzekerheid dat men het had moeten stellen zonder een toelichting of een heuse inleiding vooraf terwijl in het tweede voorbeeld van daarstraks juist de onbevooroordeelde houding van de leerlingen hun openheid zo groot maakte het leuke van deze bedenkingen rond enerzijds illusies en traditioneel theater en anderzijds de hier en nu situatie en niet traditioneel theater is uiteindelijk dat je ze kan gaan uitbreiden tot de concrete ervaring van heel wat leerlingen tijdens heel veel momenten van dat andere leerproces namelijk op school zat ik nu maar niet hier ik meen om te eindigen met nog een vergelijking dat de situatie van vele leerlingen en van vele theatertoeschouwers naar mijn idee veeleer bij traditionele theater voorstellingen duidelijke parallellen vertoont met wat Cornelis Verhoeven zegt in zijn boek *Folteren om bestwil* een groot stuk van wat wij opvoeding noemen zou ook wel foltering kunnen heten de foltering is een poging het slachtoffer aan te passen aan een uniform model de foltering is een typerende en consequente uiting van wettelijk volutarisme dat geen enkele onmacht aanvaardt Walter van Looveren *Pompstraat 24* 2000 Antwerpen voetnoot 1 de productie was een aaneenschakeling van situaties waarin wisselende machtsverhoudingen werden getoond man vrouw meester slaaf keizer bedelares politicus vrouw met gezond verstand regisseur acteur 59